

telepensjonisten

Medlemsblad for Telepensjonistenes Landsforbund

Nr. 1/12 - 39. årgang

REDAKTØRENS SPALTE

Kjære venner og tidligere kolleger!

Det er vår igjen. Snøklokkene står i blomst, krokus, liljer og tulipaner titter opp av jorden, og dagene blir lengre og lengre. Fuglene står opp i otta og synger hver med sitt nebb. En morgen våknet vi til et intenst lys - himmelen var klar for første gang på ukevis etter en vinter med mye regn og minimalt med snø. Det er ikke bare nordpå det er mørketid.

Der er med glede - og litt engstelse - jeg overtar stafettspinnen etter Viggo Kristiansen som redaktør av Telepensjonisten. Jeg har den siste tiden lest meg gjennom en stor del av de 10 - 15 foregående årganger av bladet, og ser at det blir litt å leve opp til. Mange dyktige redaktører har satt sitt preg på bladet gjennom årene.

Telepensjonistenes Landsforbund har godt over 4000 medlemmer i 35 lokalforeninger over hele landet. Telepensjonisten er et viktig medium for å binde sammen medlemmene i et fellesskap. Selv om det i dag finnes mange kjappe nettbaserte medier som mange av oss bruker daglig, kan ikke det erstatte medlemsbladet. Det er heller ikke alle medlemmene som er tilknyttet internett.

For at Telepensjonisten skal bli et blad for alle og speile hva som rører seg i hele organisasjonen, trenger jeg hjelp fra dere.

Jeg er lokalisert i byen mellom de syv fjell, og dermed blir utsikten til resten av landet noe begrenset. Det er dere som har utsikten og lokalkunnskapen, som vet hva som foregår i de enkelte lokalforeninger og som kjenner alle medlemmene.

Blant så mange pensjonister er det et hav av kunnskap og erfaring på mange felt. Mange engasjerer seg i klubber og foreninger, hobbyvirksomhet, deltar i politikk og annet samfunnsnyttig arbeid. Mye av det vi driver med, eller brenner for, som enkeltpersoner eller sammen, kan være verd å dele med andre. Jeg tar gjerne imot tips eller innlegg.

Arbeidet med mitt første nummer av Telepensjonisten har vært spennende. Jeg har kontaktet forskjellige instanser som kan tenkes å ha aktiviteter som kan interessere oss. Jeg har møtt lutter velvilje, ikke minst fra vår tidligere arbeidsgiver, Telenor. Som dere vil se i dette bladet, har også tidligere kolleger delt sin kunnskap og sine opplevelser med oss andre.

Jeg ser med spenning fram til å jobbe videre med Telepensjonisten. Jeg håper og tror at mange av dere vil ta pennen fatt og sende meg innlegg, tipse om personer jeg bør ta en prat med eller om små og store hendelser som fortjener spalteplass.

Hilsen Berit Nylund

Innhold:

Redaktørens spalte	s. 2	30 år siden mobileventyret startet	s. 10
Lederen har ordet	s. 3	Verden er klar for mobile	
Forbundsleder Anny Milward		helsetjenester	s. 11
på besøk i Bergen	s. 4	Kongens gt. 21	s. 12
Kunne vi telepensjonistane brukt		Sofustanker	s. 14
eldreråda meir?	s. 5	Finsetur	s. 15
Vinterhilsen fra Kardamili	s. 6	Røde Kors på seniorjakt	s. 16
Norsk fjernsyns første Tv-vertinne	s. 8	Språket vårt	s. 17
Kabelskipet "Landegodes"		Foreningsnummer og adresser	s. 18
krigsforlis i 1942	s. 9	Landsstyret	s. 19

Neste nummer av bladet kommer ut i juni 2012. Frist for innsending av stoff er **14. 05 2012**.

Redaktøren forbeholder seg retten til nedkorting av innlegg.

Forsidebildet: Vår i Bergen Foto: Kari Andreassen

Lederen har ordet

Gode forberedelser er halvveis til mål, kan nok en gang tas fram som en absolutt sannhet. I forbindelse med iverksettingen av Samhandlingsreformen fra januar 2012, viser et tilbakeblikk på de to første månedene at kommunesektoren er ille ute. Skal vi tro media, har allerede kommunene fått 19 millioner i dagbøter for ikke å ha "hentet" ut sine ferdig-behandlede pasienter fra sykehusene. Ja, her må vi anta at enhver rådmann kunne tenke seg disse kronene brukt på en mer fornuftig måte!

Jeg har ikke oversikten over alle 432 kommunene, men følger nøye med i min egen, og hvordan mine skattepenger anvendes – til bøter eller kanskje til forebyggende aktiviteter for oss som bor her. Heldigvis, om heller ikke alt er helt på stell her, så har i alle fall kommunen forstått at det er god økonomi i å forebygge og lage operative planer når ansvaret synliggjøres så tydelig som gjennom Samhandlingsreformen. Det gjelder å være forberedt!

Med lokalavisen som kilde, krever Sykehuset Innlandet refusjon fra kommunene for 334 pasientdøgn for januar. Det vil si at kommunene her ikke har hatt noe tilbud til de pasientene som var utskrivingsklare. Med dagbøter på 4000,- kroner, utgjorde dette i overkant av 1,3 millioner kroner. Her må jeg gi honnør til egen kommune; i oversikten over kommuner og antall døgn det skal betales for ligger "min kommune" på 1døgn, mens en større bykommune i nærheten ligger på godt over 100 døgn!

Hva kan da ligge bak at min "økonomisk fattige" kommune klarer ansvaret – kanskje det ikke er spørsmål om penger likevel – kanskje resultatet skyldes nettopp menneskelige ressurser som evner å tenke helhet og litt langsiktig? Kan hende er noe av årsaken at noen våger å gå nye veier og på den måten klarer å få mer ut av hver krone – tiden vil vise om det er dette som skal til for at Samhandlingsreformen blir slik at vi faktisk får rett behandling til rett tid og på rett sted?

Med samme kilde, min lokalavis, finner jeg også en artikkel om at vårt største sykehjem samarbeider med bilindustrien på Raufoss - hvor skal det ende, varme hender opp mot iskalde stålkonstruksjoner?

Sykehjemslederen går nye veier for å få de menneskelige ressursene mer effektive og da med et system som er ut-

viklet for og av industrien. Systemet Lean startet med "The Toyota way", arbeidsmiljø- og produksjonsfilosofien til en av verdens mestselgende bilprodusent. Systemet er kjent for dem som jobber i industrien på Raufoss, og det er professorer fra Sintef Raufoss som hjelper sykehjemmet til å bli mer strukturerte. Prosessen medfører ikke over-tallighet, men blide fornøyde ansatte og ikke minst "kunder" – det vil si brukerne som nå får større oppmerksomhet i og med at tid til overs fra personalet brukes til økt hygge for de eldre.

Min beskrivelse av egen kommune er ment som motvekt til all den elendigheten vi får presentert i media, og jeg minner meg selv stadig om at man ikke skal tro på alt man hører!

Flere går nye veier, og det gleder oss i Telepensjonistenes Landsforbund at en av dem er Telenor! Vi er på en måte blitt vant med at Telenor kun får "spalteplass" i riksmidia når noe er galt, eller at nye risikofylte investeringer er på trappene – som regel er det alltid økonomiske finurligheter det dreier seg om.

Så kommer jammen vår nye administrerende direktør for Telenor Norge i TV- ruta og orienterer om målrettede prosjekt ment for eldre mennesker - sensorteknologi i praksis, slik at de eldre kan få hjelpemidler til å være lengre hjemme. Med sensorer som kan varsle blant annet om den eldre faller. Velferdsteknologi er et begrep vi kan gjøre oss kjent med for den kommer i mange utgaver framover! Vi fikk den første innføringen på vårt landsmøte i Drammen og nå settes den innovative omsorgen ut i praksis. En mer detaljert informasjon får vi på årets Lederkonferanse i mai!

Ut fra disse gladmeldingene kan man kanskje håpe at samfunnet som ellers synes å være preget av bare negative utviklingstrekk, faktisk har elementer av menneskelige ressurser og holdninger som varme og omsorg for hverandre!

*Med vennlig hilsen
Anni Milward
Forbundsleder*

Forbundsleder Anny Milward på besøk i Bergen

Berit Nylund

10. januar besøkte Anny Milward Telepensjonistene i Bergen. Trass i regn og blåst - som vanlig - var ca 75 medlemmer møtt fram.

Bergensforeningen teller ved nyttår 560 medlemmer og er den største foreningen i Telepensjonistenes Landsforbund. Kaffe og prat står alltid først på programmet på medlemsmøtene. Det er hyggelig å prate med gamle venner og kolleger. En liten utlodning hører også med, nydelig trearbeid fra Bjarne Ulvang og vin er faste gevinster. Etter kaffen er det foredrag eller underholdning og informasjon, og på siste vårmøte er det basar basar til inntekt for organisasjonen Kamp for eldre.

Anny orienterte om saker som landsstyret jobber med. Sakene spenner over et vidt spekter fra interne saker som økonomi, informasjon, kommunikasjon og planlegging til samarbeid med Norsk Pensjonistforbund (NP) gjennom SAKO.

Fra NP/SAKO får Telepensjonistenes Landsforening (TPL) saker som skal behandles i Stortinget til uttalelse eller såkalt «høring».

Samhandlingsreformen trådte i kraft 1. januar i år. TPL har gjennom NP svart på alle høringer. Mye av TPLs uttalelser og formuleringer går igjen i NPs svar til departementet. Det vil ta tid før Samhandlingsreformen går seg til. Noen kommuner er godt i gang, andre har knapt startet. Mye avhenger av kommunenes økonomi og at kommunene får tilført midler i henhold til reformen.

Kravene til årets oppgjør er sendt til Arbeidsdepartementet. TPL deltar i dette gjennom SAKO/NP. Det var enighet om følgende krav i prioritert rekkefølge:

Krav til Statsbudsjettet 2013 fra Pensjonistforbundet

Gjennom SAKO deltar Telepensjonistenes Landsforening i utforming av krav til statsbudsjettet. SAKO består av Pensjonistforbundet, Telepensjonistenes Landsforbund, Jernbanepensjonistenes Forbund, Politiets Pensjonistforbund, Statens Vegvesens Pensjonistforbund, Postens pensjonistforbund, Fagforbundet og LO-Stats pensjonistutvalg. Til budsjettet for 2013 er det sendt inn følgende prioriterte krav:

1 Minstefradraget

Pensjonistenes organisasjoner krever at pensjonistene får minstefradrag ved skatteligningen etter samme retningslinjer som yrkesaktive. Dvs at det gis likt minstefradrag for pensjonsinntekt og lønnsinntekt.

2 Økonomi sykehjem/omsorgsboliger

Det nedsettes et offentlig utvalg som får som formål å utrede et finansieringssystem som underbygger at utbygging av både omsorgsplasser og sykehjemsplasser i den kommunale eldreomsorgen skjer ut fra ren behovsvurdering. Videre at tildeling av tjenester og institusjonsplasser skjer med utgangspunkt i behov, ikke hva som kortsiktig er lønnsomt. Det betyr at dagens ordning med to ulike finansieringsordninger for den kommunale eldreomsorgen på sikt avskaffes.

3 Kulturell spaserstokk

Pensjonistenes organisasjoner krever at bevilgningene til den kulturelle spaserstokk økes fra totalt 29.7 millioner til 60 millioner.

4 Aktivitetssenter for eldre.

Det etableres en ny ordning med tilskudd til frivillige organisasjoner som etablerer aktivitetssenter for eldre. Ordningen administreres gjennom Fylkesmannen i det enkelte fylke. Frivillige organisasjoner som kommer inn under ordningen gis et årlig tilskudd på kr 1 mill til drift og investeringer. En forutsetning er at bevilgningen også utløser frivillig aktivitet. Det utformes retningslinjer med krav til omfang og aktivitet. Ordningen trappes gradvis opp, bl.a. Basert på erfaringer. For 2013 bevilges kr 50 millioner.

5 Trygdeavgiften

Pensjonistenes organisasjoner krever at trygdeavgiften for pensjonssinntekt settes tilbake til 3% og en eventuell økning må gjelde alle skattebetalere og ikke bare alderspensjonistene.

6 Tannhelse

Pensjonistenes organisasjoner krever at eldre over 67 år som ikke omfattes av retten til fri tannbehandling må få utgiftene dekket under et nærmere definert egenandelsystem for tannhelse.

7 Garantipensjon

Folketrygdens garantipensjon må være lik grunnbeløpet uansett sivilstand. Opptrappingen gjennomføres over en treårsperiode.

Styret i TPL som ble valgt på siste landsmøte jobber godt sammen. Økonomi er et område styret har jobbet grundig med. Budsjettet må være realistisk og må holdes. En må hele tiden se framover. Anni takket for at hun ble invitert til Bergen og takket for fremmøtet. Det er viktig og inspirerende for landsstyret å ha god kontakt med medlemmer og lokalforeninger, understreket hun.

Leder for Telepensjonistene i Bergen takket Anni Milward for at hun tok turen til Bergen for å informere om arbeidet i landstyret.

Leder i Bergen Roy Knag Jæger takker Anni for besøket.

En spøk avgjør ofte den vanskeligste sak bedre enn alvor og skarpsindighet

Horats

KUNNE VI TELEPENSJONISTANE BRUKT ELDRERÅDA MEIR?

Vi pensjonistar har ikkje så mange arenaer på det samfunnsmessige plan der vi kan få lagt fram sakene våre, men vi har eldreråda. Eldrerådet har etter Eldrerådsloven § 3, ein rådgjevande funksjon og kan vedta ein uttale eller innstilling i alle saker som gjeld levevilkåra til dei eldre. Kommunen skal t.d. legge fylgjande saker fram for rådet:

- Årsbudsjett
- Økonomiplaner
- Kommuneplaner
- Tiltak og planer for helse og sosialsektoren
- Idretts- og kulturtiltak
- Boligutbygging og regulerings saker
- Samferdsels- og kommunikasjonsplaner

Eldrerådet kan og bør ta opp saker på eiga hand. Det kan be kommunestyret setje på dagsordenen alle saker som gjeld dei eldre sine levevilkår. I lov om kommunale og fylkeskommunale eldreråd § 3, står det: "Alle saksdokumenter skal leggast fram for rådet i god tid før kommunestyret handsamar sakene. Eldrerådet skal handsame alle saker som gjeld dei eldre. Protokollen frå rådsmøtet skal følgje saksdokumenta til dei kommunale organ som tek endleg avgjer i saka."

Difor er det viktig å få sett opp ein møteplan for eldrerådet slik at det får behandla sakene før dei går til komiteane og minst ei veke før dei skal behandlast i kommunestyret. Som nevnt er det mange saker som ein kan ta opp i eldrerådet, men akkurat no er vel Samhandlingsreforma ei av dei viktigaste. Det er ei reform som er veldig aktuell for dei eldre, det gjeld både samarbeidsavtalene mellom kommunane og spesialhelsetenesta og den tilpassingsperioden som må komme i etterkant. Eldreråda får bl.a. mykje informasjon om desse sakene, så bruk dei for å fremme dine interesser.

Eg trur vi telepensjonistane har vore litt for beskjedne når det gjeld å foreslå medlemmer til eldreråd. I lov om kommunale og fylkeskommunale eldreråd, står det: "Pensjonistforeningar har rett til å foreslå medlemmer av eldrerådet. Dette gjelder også "løserer" pensjonistgrupper og pensjonistgrupper knyttet til fagforeningar og liknende". Så det er fritt fram, også for oss å komme med forslag.

Som nyvald leiar av eldreråd har eg møtt berre velvilje frå kommunen sine representantar, sjølv om eg av og til har måtte minne dei om "lovens bokstav".

Dagunn Klakegg

Lise og Håvard Weberg

Vinterhilsen fra Kardamili fra Lise og Håvard Weberg

Det nærmer seg jul. Vi er på vei opp til Vagelis for å ta en ouzo. Været stormer, blåser og det regner horisontalt. Vagelis er ikke blid i dag. Strømmen har blitt dyrere igjen, for gud vet hvilken gang i år! 15% økning nå. Inne på den lille kafeen hans er det stille og rolig. Bare det vanlige klientellet. Det er "kryssord-damen" som vi kaller henne, Dimitra som hjelper til med servering – og "kommunisten" som vi kjenner godt, og som er så snill og gir oss olivenolje.

Det er julemusikk i gaten, som er pyntet til jul. Borgermesteren har nemlig fått hengt opp to enorme høytalere som virkelig gir gjenglyd mellom steinhusene. En stor kranbil holdt på en hel dag med å rigge opp. Etter jul blir det vel rigget ned igjen. Folk flest synes dette er bortkastede penger, og vi er enige med dem.

For Hellas har absolutt annet å bruke penger på i disse dager, på konkursens rand som landet er. Absolutt selvforskyldt. Du kan jo bruke masse penger du ikke har – en stund. Men plutselig kommer sannheten for en dag. Som det har gjort for Hellas (og Italia, Spania osv.). Vi merker ikke noe særlig til krisen her – bortsett fra at alle ojer og beklager seg – men det virker ikke som om det er noen direkte nød her. Folk kjører rundt i sine biler (til dels fine og dyre biler), selv om noen nok har solgt bilen og gått over til moped, og de sier at nå må de snart gå over til å bruke esler igjen, som i gamle dager.

Hva skal de gjøre med dette? Først og fremst trengs en mentalitetsforandring, og det tar nok mange år. De må heve ansiktet fra olivenlunden og forstå at de er en del av et hele. Hvis de skal kreve noe, må de også yte noe til felleskassa. Men de er oppdratt med korrupsjon og korrupte politikere. Et par eksempler:

Vi er blitt fortalt at det tar 8 år å få fasttelefon her, men dersom du kjenner en politiker, eller sier deg villig til å stemme på en, så kan det gå ganske kjapt! (Men alle har mobiltelefon). På flyplassen i Kalamata har Olympic Airways et kontor med masse ansatte. Det er bare det at Olympic har ikke hatt et eneste fly fra eller til Kalamata på flere år. Ingen aner hva de ansatte gjør for å få dagen til å gå!

Men nok om det – Hellas er et glimrende ferieland, og vi elsker landet og grekerne. Egentlig er de ikke så forskjellige fra oss, når alt kommer til alt. Men det verste er politikerne, byråkratiet og de manglende systemene!!

Vi var på postkontoret for et par dager siden for å kjøpe frimerker til julekortene. Det var som vanlig en evig lang kø, for dit må folk for å betale regninger, hente pensjon, hente bestilte pass, betale registreringsavgift for bilen osv. Alt foregår "i plenum" der alle blander seg inn, høylytt, mens de henger over skranken og følger med på alt som skjer. Det finnes ikke en computer inne på postkontoret, alt går manuelt og det noteres på lange lister. Nettbank og andre internett-baserte systemer er fremmedord her nede. Men etter en lang ventetid, fikk vi våre frimerker, som forresten er mye billigere enn hjemme. Det meste er fortsatt billigere, unntatt bensin som koster det samme som hjemme. Men vi får kjøpt 5 liter meget god rødvin for 70-80 kroner!

Vi må ikke slutte å reise til Hellas selv om de har økonomiske problemer! Husk at menneskene her lever stort sett av inntektene fra oliven og turister. Dersom turistene uteblir, forsvinner svært mye av inntektsgrunnlaget!

Etter å ha nytt vår ouzo hos Vagelis, tusler vi hjem til vår leilighet på hotell Liakoto for å stelle til jul.

Stedet der vi foretrekker å tilbringe vinteren, er altså i Kardamili som er en liten landsby med 500 sjeler – den ligger i det indre Mani på Peloponnes. Hvis du ser på kartet, stikker det ut tre "fingre" – Kardamili ligger på den midtre fingeren 3 mil syd for provinshovedstaden Kalamata. Selv om Kardamili er en liten landsby, har den en lang og opprivende historie. Den blir nevnt i Homers Illiaden for mer enn 3000 år siden, og derfra kan vi følge historien gjennom piratangrep, romerne og til slutt tyrkernes herjinger. Den endelige reisningen mot tyrkerne i 1821 begynte nettopp i Mani, i Kardamili. Kardamili var faktisk havneby for Sparta i sin tid!

Kardamili har et herlig klima for oss pensjonister. Det er sjelden under 10 grader midt på vinteren. Det er et turterreng her som er ubeskrivelig. De mektige Taygetos-fjellene (med topper opp mot 2404 (Profeten Elias)) ligger som en ryggrad midt på den "fingeren" vi bor på, og hver morgen når vi kikker ut ser vi snø i Taygetos som skinner i kontrast til alt det grønne her nede. Og rett ved beina våre har vi havet med nydelig badevann! De som vil vite mer om Kardamili og de storslagne tur- og aktivitetsmulighetene, bør lese boka vår!

Jule- og nyttårshelga gikk stille og rolig for seg. Dette er en stille tid i Hellas, i motsetning til påsken. Vi var hos slakteren, Pedro, for å kjøpe ribbe til julemiddagen. Han var ikke der, men hans juristdatter fra Athen passet butikken. Vi fikk langt om lenge forklart hva vi ville ha, med gresk, engelsk og peke-metodikk. Joda, hun hadde og fant fram et passende stykke, men med kotelettrand. Så skulle hun hogge vekk kotelettene, og knekke beina på ribba, og da begynte problemene, for juristdatteren er nok ikke like håndfast med kjøttøksa som sin far. Så kotelettene ble nærmest lappskauskjøtt, og ribba så ut som om noen hadde forsøkt å skade den – hvilket jo var sant. Men vi tok glade og fornøyde vårt kjøtt og gikk hjem til juristdatterens gjentatte beklagelser.

Ribba ble kjempefin etter behandlingen på vår elektriske grill – ja, vi fikk til og med sprø svor. Sammen med surkål, poteter og akevitt (innkjøpt på Gardermoen) ble det et nydelig julemåltid, sammen med pakker fra døtre og barnebarn!

For øvrig har vi jobbet nokså intenst med oliven, fra midten av desember. Vi hjelper familien Troupaki (eierne av Kiki-tavernaen) som

eier/leier 1000 oliventrær spedt omkring, og har heldagsjobb fra november til februar. Vi er eksperter på brenning av olivengreiner etter saging og rensing av olivenene. Det er en varm og slitsom jobb, må vite! Disse grenene som inneholder mye olje, brenner som krutt, og avgir masse varme. Vi jobber i shorts. Grekerne tror vi er gale, det er jo vinter. Men når temperaturen kommer opp i 20 grader i sola, er det deilig. Det er så fint i olivenlundene, nå er det blitt høyt, saftig, grønt gras og masse knall gule blomster. Av og til kommer en bøling med sauer som beiter. Det hele ser ut som et maleri av Werenskiold.

Jo da, vi har det helt strålende, og vi anbefaler alle pensjonister å gjøre det samme. Vinteren er en fin tid uten turistene, men med en hyggelig lokalbefolkning. Dette er en levende landsby hele året. Ta kontakt med hotell Liakoto (www.aniska-liakoto.com) som er åpent hele året, bestill en billig flybillett på finn.no til Athen, ta buss, eller lei en bil, til Kalamata og Kardamili.

Et vinteropphold her forlenger livet med i hvertfall 10 år! Velkommen! Hvis dere ønsker mer tips, så ta kontakt på havard.weberg@hotmail.com, så skal vi hjelpe så godt vi kan.

Hilsen fra Lise og Håvard

Lise og Håvard Weberg bodde i Kardamili fra august 2009 til juni 2010. De har skrevet en bok "Vårt år i Kardamili" om sitt opphold i Hellas. Boken er utgitt av Kolofon forlag. Den kan bestilles i bokhandel og har nr ISBN 978-82-300-0735-8.

Utsikt over Kardamilli og Taygetosfjellene

Lise i full sving som olivenbål-brenner

Inger-Lise Skarstein

Norsk fjernsyns første Tv-vertinne

Berit Nylund

Vi husker alle når vi sist i 50-årene og først i 60-årene sto i kø utenfor butikker som solgte TV for å få et glimt av det nye vidunderet i virksomhet. Bilder flimret over skjermen og hoppet innimellom i raskt tempo. Alt var spennende å se, ikke minst den pene hallodamen. Jeg har vært så heldig å treffe den damen, 50 år etter. Inger-Lise Haug, senere Skarstein, var Norges aller første hallodame på fjernsyn. Over en kaffekopp på kafé i Bergen deler hun raust sine erfaringer med oss:

Inger Lise i studio under den offisielle åpningen av norsk fjernsyn.

Det begynte med en liten annonse i Aftenposten. Prøvesending for fjernsyn hadde vært i drift en stund og nå trengte de en hallodame. Jeg var nylig kommet hjem fra et års opphold i USA og tenkte at hvorfor ikke prøve. Jeg hadde sett en del på TV i USA og syntes det var spennende. Det var en mengde søkere. Ca. 60 var innkalt til intervju og kameraprøve. Stemme, språk, uttale og fremtreden ble vurdert. Stor var min forbauselse da jeg fikk tilbud om jobben, Første gang jeg annonserte en sending var 10. mai 1959. Lønnen var 40 kr pr kveld, noe jeg syntes var bra i tillegg til min fulltidsjobb som sekretær.

Til å begynne med var det sendinger to ganger i uken, et par timer ettermiddag eller kveld. "God aften og vel møtt til sending" var min åpningsreplik. Jeg avsluttet sendingen med "takk for i aften", og var det sent nok, la jeg til "godnatt". Mens programmet ble sendt, satt jeg klar i hovedkontrollen i tilfelle det skulle oppstå noe med sendingen, for da måtte jeg «på luften» for å beklage teknisk feil. Etter hvert deltok jeg i sminking, laget og leste inn kommentarer til program og var med i program. Jeg fikk også lage og lede noen barneprogram. Programmene var direkte sendinger med barn og dyr i studio.

Inger Lise Skarstein

Det var spennende å være med i pionertiden, alt måtte læres og bli til underveis. Flere av dem som var med den første tiden hadde bare erfaring fra radio, noen få hadde litt erfaring med TV fra utlandet, men for noen dyktige folk! Sending foregikk i starten fra et lite radiostudio på Marienlyst, og det aller meste var direktesendinger. Jeg fikk anledning til å besøke kollegaer i statskanalene i Danmark og Frankrike. Det var lærerikt.

Ved siden av meg i hallodamestudio sto akvariet. Fiskene skulle gjøre sitt til at pausene ikke føltes for lange. Det ble et utrolig populært innslag. Etter en tid fikk vi et nytt større akvarium med surstoffanlegg, som koblet seg av og på automatisk. Men da annonseringen ble akkompagnert med bobling og rumling måtte det skrus av så lenge jeg var på luften.

Kåre Fostevold var kringkastingssjef, og Otto Næss var sjef for fjernsynet. Begge var svært dyktige. Ellers var jeg heldig som fikk møte så mange interessante personer som deltok i sendingene. Erik Bye hadde sine program, Alf Prøysen underholdt både voksne og barn. Erik Diesen hadde sine store underholdningsprogram hvor gruppen "The Monn Keys" blant andre var med. Alle var svært greie og hyggelige.

Per Hafslund var zoolog og hadde ofte med seg levende dyr i programmene. En gang skulle han ha slanger med i programmet. Han kom i studio med en snok i kjøleboks. Den skulle være dorsk nok til å ligge rundt min hals når jeg annonserte, Studio var svært varmt, så det tok ikke lang tid før det ble liv i ormen. Sentralbordet ble nedringt, det fikk være grenser for hva man utsatte hallodamen for! Helmut Ormestad og Otto Øgrim hadde et populært program som het "Fysikk på roterommet". Roterommet ble etablert i studio og der var det mye rart som foregikk på direkten.

Disse programmene var populære og lærerike. Dessverre finnes det lite av programmer fra den gang som er bevart for ettertiden. Opptakene ble slettet etter sending, og filmene ble brukt om igjen.

Den 20. august 1960 var det offisiell åpning av norsk fjernsyn. Ved åpningen var det registrert nesten 20 000 fjernsynseiere i Norge. Disse kunne sammen med familie og venner se åpningsprogrammet fra sendere på Tryvann, Jonsknuten og Ulriken.

I forbindelse med åpningen var det nordisk samsending fra Folketeateret i Oslo. Kong Olav foretok den offisielle åpningen. Statsminister Gerhardsen, kringkastingssjefen og ellers en rekke andre samfunnsstopper var selvsagt til stede. Det var både morsomt og spesielt å få annonsere åpningsendingen. Jeg hadde ny kjole for anledningen Min far var skredder og han sydde en nydelig kjole til meg av et forstoff han hadde liggende.

Det var en enormt spennende tid. Publikum ble større etter hvert. Ganske fort ble resten av landet bygget ut. Folk identifiserte seg med oss som jobbet med TV. Sentralbordet var ofte rødglødende. Seerne ringte for å si sin mening både positivt og negativt. Det vanket også frierbrev til hallodamen, og en innringer fortalte at han alltid kysset damen på skjermen når hun sa godnatt.

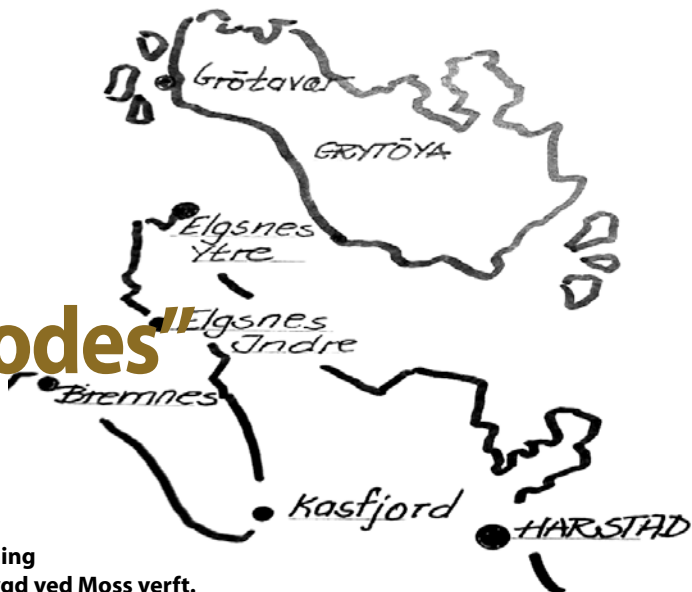
Inger Lise Haug giftet seg med NRK-mannen Jakob Skarstein i 1965 og flyttet til hans hjemby, Bergen. Her engasjerte hun seg i samfunnsarbeid og politikk. I 12 år representerte hun Høyre i Hordaland på Stortinget.

"Et lykkelig valg", sier hun, både når det gjelder valg av ektefelle og bosted.

Et 70-årsminne:

Kabelskipet "Landegode" krigsforlis i 1942

"Hovedarrangement av kabelskib" står det på en kopi av en gammel tegning jeg har tatt vare på. Tegningen viser byggenr 44, døpt "Landegode" og bygd ved Moss verft.

Kabelskipet "Landegode" ble tatt i bruk i 1927. Det hadde en lengde på 128 fot, og en bredde på 24 fot og dybde 12,3 fot.

På tegningen ser vi at åtte matroser og to fyrbøtere delte på felles mannskapsinnretning under hoveddekket foran. I samme område hadde man også mannskapsmesse. På hoveddekket over, finner man Kabelspill og ankerspill. Under mannskapsinnretningen var kjettingkassen plassert. Bak, over ror og proppell under hoveddekket, holdt stuert og kokk til. Båten hadde to kabelrom, rom for teknikker ved siden av målerommet på hoveddekket. Byssa lå midtskips. Så var det egen messe for offiserene akterut på hoveddekket (1.styrmann, 1. og 2. maskinist). Kabelmesteren/skipsføreren hadde sitt tilhold på brodekket med egen salong, bestikk og sters. Tar med denne innledningen for å fortelle litt om hierarki og logistikken om bord. For øvrig ikke ulikt det man hadde på andre båter i kystfart i 50- og 60-årene.

Telegrafverket hadde den gang to kabelskip. "Landegode" var det største av disse på 344 bruttotonn. Det andre kabelskipet var "Telegraf" som var bygd i 1895 ved Kristiansand mekaniske verksted. "Telegraf" var stasjonert i Bergen. Skipet falt heller dyrt i drift og det egnet seg dårlig til utlegging av de nye kabeltypene. De første bevilgningene til nytt kabelskip ble gitt i 1938, men dette kom det ikke noe ut av. "Telegraf" ble en del oppusset i 1948 og ble værende i Bergen helt til 1957 da det ble avløst av "Telekabel" og solgt (etter 63 års virke). Sitt "endelig" møtte skipet da det i 1967 ble senket i Moldefjorden.

Etter vårpuss og diverse arbeider i april/mai 1942, ved Trondheim Mekaniske verksted, seilte "Landegode" til Bodø, der skipet var stasjonert. Skipet ble rekvirert av tyskerne for å legge sjøkabler til militære anlegg rundt Harstad. Dette oppdraget startet 11. juli 1942.

Det skulle da legges sjøkabel over Toppundet mellom Ytre Elgsnes og det Tyske batteriet på Grøtøya. Det ser også ut som om skipet skulle legge kabel mellom Ytre Elgsnes og Bremnes. På turen skulle man hente en tysker fra Kasfjord som hadde med seg papirunderlag. Kabelutlegging for tyskerne var hemmelig og ble ikke journalført i skipets papirer. "Landegode" hadde hundre tonn kabler om bord og stakk 12-13 fot dypt.

På det tyske havnekontoret i Harstad hadde man før avgang klarert seilingsruten. Ingen av partene hadde evt. minefelt i tankene.

Matros Kåre Nilsen fra Bogøy i Steigen sto på Poppen og sløyde fersk fisk da kabelmester Sverdrup B. Johannesen kom bortom og slo av en prat. Han gikk deretter i retning mot broen og var kommet på høyde med livbåten på båtdekket da det smalt. "Landegode" hadde da gått et par minutter på kursen innover Kasfjorden, og befant seg tre-fire hundre meter utenfor Indre Elgsnes da båten gikk på ei mine.

Kåre Nilsen har siden fortalt at han våknet i sjøen etter eksplosjonen fortsatt med kniven i hånda

Landego hadde 14 manns besetning, i tillegg var det 4 tyskere om bord for å kontrollere kabelleggingen. Eksplosjonen ble observert fra Elgsnes der folk rodde ut for å redde folket. Syv nordmenn og to tyskere ble tatt opp av havet. Flere av de som ble berget var skadet etter forliset. Syv nordmenn og to tyskere omkom.

Ved dykkerundersøkelse i 1956 observerte man at båten ligger på siden på 50meter dyp med en stor åpning i side og bunn midtskips.

Telegrafverkets/Televerkets sjøkabeltjeneste i Bodø og Bergen var viktige deltakere i utbyggingen av nær, fjernsamband og abonnentnett til sjøs og i innsjøer på land. En del av oss fikk gleden av å planlegge og prosjektere sjøkabler i samarbeide med sjøkabeltjenesten og også delta i realiseringen av anleggene. Nå har radiolinjer og mobiltelefoner i mange sammenhenger erstattet sjøkabler. Uansett ble det lagt noen tusen mil kabel.

I tillegg til "Telekabel" og "Nordkabel" hadde vi distriktsfartøyene og skøyter som tok sin del av jobben med frakt, losji og utlegg lokalt, men det er en annen historie.

Hilsen
Ørnulf Ånstad

30 år siden mobileventyret startet

Tekst og foto: Harald Lundgård

En Simonsen NMT med bæremeis fra 1981

Siemens NMT for den travle forretningsmann fra 1981

Mobiltelefonen har en lengre historie enn mange av oss kanskje tror. 10. november 1981 ble NMT – Nordisk MobilTelefon – verdens første helautomatiske system satt i drift i Oslo. Dermed var grunnlaget for det virkelig store mobileventyret lagt.

Riktignok hadde vi fra 1966 hatt et manuelt mobilsystem (OLT – Ofentlig Landmobil Tjeneste) i Norge. Men det var først i 1981 det tok av for alvor - da NMT - Nordisk Mobil Telefon - verdens første helautomatiske mobilsystem som kunne brukes i flere land - ble satt i drift. Arbeidet med systemet startet imidlertid lenge før.

"Ideen om en mobiltelefon-tjeneste som var like enkel å bruke som en vanlig fasttelefon, oppsto på et nordisk telemøte i Kabelvåg så tidlig som i 1969. Der ble man enige om et felles, automatisk mobilsystem som kunne benyttes over alt i de nordiske landene," forteller Hans Myhre, tidligere leder for NMT-gruppen.

Brikkene faller på plass

I 1970 var arbeidet i gang. 450 MHz ble valgt som frekvens for det nye nettet som skulle etableres. Poenget var at frekvensen måtte være ledig i alle landene, slik at man kunne ringe direkte til hverandre. Og det gikk raskt å bli enige om funksjonaliteten. Men det tok tid å få teknikken på plass. I 1975 ble NMT godkjent som teknisk standard på den Nordiske Telekonferansen. I 1976 ble det etablert et testnett i Stockholm. I 1978 kunne man bestille den første sentralen, og året etter de første basestasjonene.

"Filosofien var hele tiden åpne grensesnitt og full standardisering. Patenter skaper egentlig bare problemer. Dermed åpnet en også for samarbeid mellom leverandørene. Vi fikk terminaler med god brukervennlighet, enkle prismodeller og full interoperabilitet over landegrensene. Mobiltelefonene ble solgt gjennom frie forhandlere som konkurrerte iherdig seg i mellom. Og ikke minst var det et marked for mobiltelefon der ute. Kundene så en praktisk løsning på sine behov. Det var grunnlaget for at det ble den suksessen det ble," påpeker Hans.

NMT går på luften

Det nye NMT-nettet ble åpnet etter planen i 1981 i Norge og Sverige. Svenskene kom på luften allerede i oktober. I november kom vi etter. Danskene og finnene åpnet i januar og mars 1982. Det mange ikke vet er at Saudi-Arabia, som hadde samme system, kom i gang i august 1981, og dermed var først ute.

I 1981 hadde åtte mobiltelefonleverandører fått typegodkjent sine terminaler og var leveringsklare: Simonsen(Norge), Siemens (Norge), AP(Danmark), Storno (Danmark), SRA(Sverige), Salora (Finland), Mitsubitshi (Japan) Motorola (USA).

Veksten tar av

I første fase var det kun dekning på Østlandet mellom Dovre og Kragerø, men de neste fire årene ble også resten av landet bygget ut. I 1985 hadde systemet full landsdekning.

I starten var mobiltjenesten nasjonal, men fra september 1982 ble NMT, som første mobilsystem i verden, åpnet for roaming mellom alle landene som brukte det.

"Det ble snart klart at vi hadde undervurdert veksten. Etterspørselen etter mobiltelefoner var langt større enn noen hadde regnet med. I 1984 hadde vi 38 300 NMT-abonnenter fordelt på 281 bases-

stasjoner. I 1985 fikk vi så store kapasitetsproblemer i Oslo og Akerhus at vi måtte innføre konsesjonsstopp, og det ble selvsagt et fryktelig bråk," forteller Hans.

"Allerede i 1983 hadde vi begynt arbeidet med et supplerende system i 900 MHz-båndet, med nye tekniske muligheter. Industrien ble informert om at dette skulle settes i drift i 1986. Her skulle man øke til 2000 kanaler i stedet for 180. Fordi rekkevidden på 900-båndet var mye mindre, måtte det også langt flere basestasjoner til."

I desember 1986 settes så NMT-900 i drift. Samtidig blir NMT-450 satt i drift på Island. På det tidspunktet ligger Norge på 3. plass i verden med 81 000 mobiltelefoner, bak USA med 450 000 og Sverige med 100 000. I 1988 hadde Norge verdens største mobiltelefonetthet med 33 mobiltelefoner pr 1000 innbyggere. Sverige og Island ligger på andreplass med 24 pr. 1000.

Internasjonalt system

Selv om NMT i navnet var et nordisk system, så var det mange andre land som synes NMT var et smart system, og både Nederland og Sveits tok i bruk systemet. De ble senere med i roamingavtalen og medlemmer i NMT-gruppen. I 1990 rakk til og med Sovjetunionen å velge NMT-450 som sitt landsomfattende system før landet gikk i oppløsning. Til sammen ble NMT-450 innført i 30 land, mens litt over ti land tok i bruk NMT-900.

Monstermobiler

Mange har hørt historier om størrelsen på mobiltelefoner på 80-tallet. Og de første NMT-telefonene var svære greier på 10-15 kilo. Norske Simonsen var den letteste med sin sju kilo. Hoveddelen av dette skyldtes vekten på batteriene, da elektronikken og radiodelen krevde veldig mye strøm. Men elektronikkindustrien var i rask utvikling, og allerede i 1986 kom Mobira (Nokia), Motorola og NEC med håndholdte NMT-900-mobiler på noen hundre gram. Men prisen lå vel å merke på ca 30 000 kroner. Rundt 1990 kommer det også håndholdte NMT-450-telefoner, og prisene på terminalene gikk kraftig ned mot slutten av 80-tallet.

Fra analog til digital

NMT var et analogt system. Allerede tidlig på 80-tallet var det åpenlyst at fremtiden var digital. Den digitale teknologien kunne for det første tilby mer kapasitet enn den analoge. Dessuten kunne samtaler krypteres. I 1989 var GSM-standard, som har en god del norskutviklet teknologi i seg, klar. I 1993 var GSM på luften, og resten av historien kjenner vi.

"Men det hører med til historien at 1994 var det beste abonnementsåret for NMT, altså året etter at GSM ble introdusert. Først i 1995 begynte GSM å ta over hegemoniet for alvor," beretter Hans.

Svanesang

1. mars 2001, etter 15 års drift, ble NMT-900 lagt ned. Da trengte man frekvensene til GSM som var i eksplosiv vekst. Men NMT-450 var i drift helt frem til 31. desember 2004.

"Mange beklaget seg over nedleggelsen da rekkevidden til 450

MHz-signalene var helt unik. Det var til og med eksempler på at båter kunne få forbindelse et sted mellom Norge og Island under spesielle atmosfæriske forhold," sier Hans.

HISTORISK: Arild Børresen og Hans Myhre med hver sin NMT-mobil fra 1981. Arild viser frem en snerten Siemens i attaché-utgave, men Hans Myhre har tatt på seg den hendige ryggsekken fra Simonsen.

Men selv om NMT-450 hadde stor flatedekning, så er dagens 2G-dekning helt overlegen. NMT 450 hadde maksimalt 85 prosent flatedekning og 98 prosent befolkningsdekning. 2G dekker i dag 99,5 prosent av befolkningen. De fleste av basestasjonene har også 3G, og er forberedt for 4G.

"Men når vi i dag snakker om 2G, 3G og 4G så er det verdt å huske på at NMT var 1G - første generasjon mobiltelefoni, som la grunnlaget for den industrielle revolusjonen vi alle er en del av. NMT-erfaringen vi fikk var meget betydningsfull, og har i sterk grad bidratt til GSM-suksessen," avslutter Hans Myhre.

"Men det hører med til historien at 1994 var det beste abonnementsåret for NMT, altså året etter at GSM ble introdusert. Først i 1995 begynte GSM å ta over hegemoniet for alvor," beretter Hans.

Nedleggelse av NMTN-gruppen

En egen gruppe, NMTN, hadde koordineringsansvaret for den første fasen av utbyggingen av NMT i Norge. Gruppen besto av representanter for alle fagområdene som var involvert i NMT-utbyggingen, under ledelse av Hans Myhre.

Ny undersøkelse: Verden er klar for mobile helsetjenester

Pressemelding fra Telenor

(Barcelona/Oslo, 28. februar 2012). Med utgangspunkt i den eksplosive veksten i global mobiltetthet skyter en teknologisk revolusjon fart innen helsetjenester. De fleste steder i verden er helsevesenet overbelastet, kostbart og ute av stand til møte behovet til en voksende befolkning. I følge en ny undersøkelse fra Boston Consulting Group og Telenor Group kan mobil helseteknologi gi betydelige fordeler til alle land, gi økonomisk vekst og bedre leveforhold for enkeltmennesket.

Noen av hovedfunnene:

- Den nødvendige infrastrukturen er allerede tilgjengelig: 7,4 milliarder mobilabonnement er forespeilet i løpet av 2015
- Det teknologiske mangfoldet og nettkapasiteten er tilstrekkelig, både for enkle mobiltelefoner og smarttelefoner
- I dag er mer enn 500 mobile helseprosjekt i gang verden over
- Kostnadene innen eldreomsorg kan reduseres med 25 prosent ved hjelp av mobile helsetjenester
- Barsels- og fødselsdødeligheten kan senkes med 30 prosent
- Dobbelt så mange distriktspasienter kan nås av lege
- Samtykke til behandling av tuberkulose kan økes med 30 - 70 prosent
- Rundt 30 prosent av smarttelefonbrukerne vil trolig ta i bruk "velvære-applikasjoner" i løpet av 2015
- Kostnadene for datainnsamling kan reduseres med 24 prosent
- Smarttelefoner er den mest populære teknologien blant leger siden stetoskopet

Undersøkelsen "Sosio-økonomisk betydning av mHelse" - utført av The Boston Consulting Group på oppdrag av Telenor Group - er en omfattende gjennomgang av hvilken betydning mHelse-initiativ kan ha i 12 forskjellige land. Landene er gruppert i tre sektorer, hver med forskjellige utfordringer innen primærhelsevesenet. Der landene i en sektor i første rekke møter utfordringer innen ikke-smittsomme sykdommer og raskt voksende systemkostnader, kan en annen sektor slite med mor/barn helseproblemer, smittsomme sykdommer og begrenset tilgang til helsetjenester. Det de har til felles er at mobil helseteknologi kan gi tjenestene forbedret kvalitet, rekkevidde og effektivitet samtidig som kostnadene og systembelastningene reduseres.

Telenor Group har lansert en rekke mobile helseinitiativ på tvers av sine markeder. I Norge gir et støtteprosjekt eldre muligheten til å bo hjemme lenger med bruk av mobile alarmsystemer. I Thailand

bidrar en mobilbasert teksttjeneste til overvåking av epidemier. I Bangladesh finnes en tjeneste kalt "Healthline" der pasienter har et enkelt nummer å ringe til ved alvorlige og ikke alvorlige medisinske behov. I India kan mødre få kritisk informasjon om helse og svangerskap gjennom telefonen. I Montenegro drives et fellesprosjekt med EU der avsidende eldre kan nå tjenester med ett enkelt tastetrykk på sin mobiltelefon. I Serbia blir mobil helseteknologi tatt i bruk for å heve kvaliteten på medisinsk registrering og rapportering for Romfolket.

Handling er påkrevd

- Mobil helse er allerede en realitet, med hundrevis av prosjekter i gang verden over. Mange prosjekter strever imidlertid med å oppnå en viss målestokk. Både regulatoriske tiltak og samarbeid om økosystemer er påkrevd for å nå nødvendig størrelse. Vi må forplikte oss til en felles standard, øke tilgangen til mobile tjenester og dokumentere effekten av mobil helse. Dessuten kan myndighetene utnytte sine innkjøpsrutiner til å oppmuntre til innovasjon innen mobile helsetjenester, sier konsernsjef i Telenor Group, Jon Fredrik Baksaas.

- Den teknologiske utviklingen koplet med suksessrike forsøk verden over viser at tiden nå er inne for mHelse. Økende tilslutning vil kreve samordning av en rekke deltakere, inkludert tilpasning av insentiver for at helsepersonell skal ta i bruk mHelse, sier Knut Haanæs, Global Leader, Sustainability Practice, The Boston Consulting Group.

Om undersøkelsen

Undersøkelsen beskriver hovedutfordringene innen helsevesenet i hvert av landene som er undersøkt og anslår mulig fortjeneste over det neste tiåret av tilgjengelige storskala mHelse-løsninger, ut fra de best dokumenterte mHelse-pilotene som er gjennomført pr. i dag. Den ser også på de rollene interessenter må spille for dette skal bli en realitet.

Kongens gate 21

Det ligger mye historie i dette bygget. Det største og viktigste senter i Televerkets maskineri gjennom alle år, Kongens gate 21, kom i sentrum også figurlig allerede før det var blitt til.

Telegrafdirektør Rasmussen som klart hadde sett både nødvendigheten og betydningen av at Televerket skaffet seg eget hus for Telegraf- og Telefonvirksomheten, hadde i all hast i «jobbeåret» 1899 kjøpt en tomt på 600 kvadratmeter (Kongensgt. 21) for 420000 kroner, men uheldigvis uten at Stortingets samtykke var innhentet på forhånd.

Men statstelefonens store forkjemper, telegrafdirektør Rasmussen, hadde ikke bare ivrige tilhengere, men også pågående motstandere. Kjøpet av Kongensgt 21 ble da også et nasjonalt tema før det kom opp i selve Stortinget. Pressen kastet seg over Rasmussen.

En artikkel i bladet «Farmand» 17. mars 1900 gir et bilde av saken og viser tonen som ble brukt mot Rasmussen. Noen «vær varsom plakat» kan ikke ha eksistert den gang når man leser om «Telegrafdirektør Rasmussens egenmektige innkjøp av Kongensgt 21». Som det står et annet sted: «Da staten kjøpte Kongensgt 21 i Kristiania holdt det på må bli regjeringskrise.» og «Denne sak bør åpne øynene på Stortingets medlemmer for hvilken ytterst farlig mann direktør Rasmussen er.

Da tomtesaken ble forelagt Stortinget 27. mars 1900, ble den debattert i to dager til ende før Stortinget med 63 mot 51 stemmer godkjente kjøpet. Det var mange debatter i Stortinget gjennom flere år, før det på høsten 1915 ble utlyst arkitektkonkurranse, og etter 2 år ble planene godkjent. Telegrafdirektør Rasmussen fikk ikke oppleve dette da han døde i 1905.

I april 1922 ble det nye telehus delvis tatt i bruk. Idet administrasjonskontorene var klare flyttet Telegrafstyret, Telefonanlegget og Kristiania telegrafdistrikts administrasjonskontorer inn i det som enkelte aviser, helst noe hånlig, ble kalt Telegrafpaladset». Den 2. juli 1923 kunne publikumshallen tas i bruk. Den ble snart Telegrafverkets nye storstue med sine praktfulle freskomalerier av Alf Rolfsen.

Den 5. januar 1924 kunne landets nye hovedtelegrafstasjon endelig flytte under eget tak, og noe senere på året, den 6. juli, var det nye interurbane sentralanlegg

Dagfinn Husmo

ferdig og en hypermoderne rikstelefon inntok 5. etasje i storbygget. Straks etter, den 27. juli, kunne den automatiske stor-sentralen CII, åpne sine linjer for hoved-stadens «citytrafikk». Da hadde nærmere ett tusen mennesker fra 19 avdelinger flyttet inn i det som var Norges tredje største bygning.

Da pensjonistforeningen i Oslo feiret sitt 15-årsjubileum i 1972 sa distriktsdirektøren som gratulant at en forening som hadde gjort så mye for pensjonistene, fortjente å få arbeide under langt bedre forhold. De trengte et skikkelig kontor, og aller mest et sted der pensjonistene kunne treffe hverandre og der de alltid var velkomne. Han lovet som jubileumsgave å sørge for dette.

Den 7. oktober 1975 kunne distriktsdirektøren overlevere Oslo distrikts jubileumsgave til pensjonistene – et treffrom innredet i Telekvartalets første etasje – i nærvær av generaldirektør Per Øvregard, arkitekten Nils Holter og andre gjester. Pensjonistforeningens formann, Terje Opsann, fikk ved overleveringen et forgylt kjede med nøkkel, av distriktsdirektør Bestorp som et symbolsk tegn på at dette var pensjonistenes «eget hus». Generaldirektør Per Øvregard sa i sin tale at han virkelig var glad for at pensjonistene hadde fått et hyggelig og hjemlig møtested. Han takket distriktsdirektøren for tiltaket og arkitekt Holter for en lykkelig løsning av oppgaven.

**Onnd samvittighet er ondt nok,
men ingen samvittighet er verre.**

Jonas Dahl

Det nedenfor siterte rundskriv er simpelthen for godt til ikke å komme allmennheten for øyet.

Cirkulære til inspektørene unntatt Oslo

Minimumshøyde for telefonistinner

Bestyreren av Oslo Rikstelefon har foreslått at det kreves en viss minimumshøyde av personer som skal antas til telefonistinner. Telegrafinspektøren i Oslo og Undervisningsbestyreren har sluttet seg til dette forslag.

Bestyreren av rikstelefonen i Oslo har i anledning av denne sak uttalt bl.a. følgende: "Under ekspedisjoner på arbeidsplassene må telefonistinnene strekke sig i høiden og til siden for å nå de øverste eller lengst bortliggende multippeljakker, og i Oslo må de i laber tid også ekspedere på naboplassen og herunder strekke sig til høire eller til venstre for å nå naboplassens snorer og omkastere.

En liten dame må anstrenge seg mer for å kunne utføre disse gjøremål enn en lengere dame, idet hun stadig må reise sig fra stolen og flytte sig, medens en lengere dame kan sitte i ro og arbeide.

Den lille dame vil derved lett gå trett og overanstrenge sig i det arbeid, som en lengere dame kan greie med noenlunde letthet, og det vil ha armlidelser og sykdomsforfall tilfølge for den lille dame.

I det tyske lægeskjema er medtatt nogen minimumsmål som kreves holdt av de damer, som skal antas til post-, telegraf- og telefонтjenesten. Efter det må damene i alminnelighet ha en høyde av minst 156 centimeter. Er damen noget mindre må hun ha en sittehøyde av minst 81 cm og armene en spennvidde av minst 152 cm eller de to siste mål til sammen må utgjøre minst 233 cm for at hun kan komme i betraktning ved antagelsen.

Jeg foreslår at vi benytter disse mål ved antagelse av rikstelefonelever og vel også kvinnelige telegrafelever i Norge. For Oslos vedkommende kan man allerede i avertissementet etter rikstelefonelever anføre, at ansøkeren må ha en høyde av minst 156 cm for å kunne melde seg som ansøker. Ved opptagelsesprøven kontrolleres høiden, og for de elever som er antatt efter opptagelsesprøven, og som skal innhente legeerklæring, skal lægen påføre de forskjellige mål på lægeskjemaet."

Telegrafinspektøren i Oslo har bl.a. uttalt følgende:

"De tall som var nevnt av rikstelefonens bestyrer, nemlig høyde 156 cm sittehøyde 81 cm og armenes spennvidde 152 cm, er tatt ut av det gjeldende tyske skjema for lægeattest for vordende telefonistinner. Så vidt jeg skjønner, passer disse minimumskrav også for oss.

Med hensyn til fremgangsmåten bemerkes at der i avertissermenter om telefonkurs bør inntas opplysning angående kravet om minimumshøyde. Ansøkerens høidemål bør forlanges oppgitt i søknaden og kontrolleres ved opptagelsesprøven.

Dette vil i og for sig være tilstrekkelig for Oslo stasjons vedkommende. Av hensyn til mulig forskjellig praksis med hensyn til fremgangsmåten ved antagelse av telefonelever i andre kretser, vil det formentlig være hensiktsmessig å la den undersøkende læge anmerke målene på sundhetsattesten, idet dertil svarende spørsmål i så fall tilføres på det trykte skjema."

Med henvisning hertil anmodes hr Inspektøren om å avgi slik uttalelse som denne sak finnes å gi høve til.

For Direktøren.....

SOFUSTANKER

Livet er et sjansespill. -Nytt år og nye sjanser, meddelte fruene mens hun samvittighetsfullt fylte ut årets første lotto-kupong ved årets første søndagsfrokost. At det var en mindre behagelig "dagen derpå" for hennes kjære Sofus, anføktert henne ikke. De nye lykketallene var viktigere enn gemalens velferd. Den lett miserable frokosttilstand skyldtes etterdønninger av perlende nyttårschampagne, kommunal kontrollert oppskyting av fyrverkeri med styrepinner og økende bekymring over sviaktende styr på egen styrepinne.

"Dagmar" blåste seg opp mot årets slutt, ganske så likt med fruene når lufttrykket i heimen blir for lavt og blodtrykket for høyt. Begge damene herjet i uhemmet vånde over ukontrollerbare klimagasser og tilhørende uvær. Verken tykkartambetennelse, all verdens CO2 gasser eller vedvarende vinder av orkans styrke var aksepterte forklaringer for ekstremt høyt tidevann, inkontinens, trefall, strømbuudd og utfall av telenett og mobilstasjoner. Det moderne menneske tror seg være herre over naturen, og vil ikke la seg kue av en skarve orkan. Det ble klaget heftig over at Dagmar tok knekken på telesystemene da strømnettet falt ut. Heller burde folket samlet seg om en avskyresolusjon mot værgudene, enn å anklage telenoret for å ha for orkansvake systemer og basestasjoner i mobilnettet. Ekstremværet rår ingen over, selv om makta forventes rå både heime og ute.

Mang en pensjonist har vel en eller annen gang gått på grunn under livets seilas. Som regel har vi kommet oss av grunna med egen hjelp uten alvorlig skade i baug eller akterspeil. Kapteinen på det italienske cruiseskipet Costa Concordia overgikk alle. Suksess med handa på roret og en vakker kvinne ved bordet ledet til overmot i egen veltilfredse makt. Da er det ikke lett verken å styre seg selv eller egen skute. Da katastrofen var et faktum faltet også kapteinsglansen. Æresbegrepet "siste mann fra borde" falt nærmest i fisk da den bolde kaptein bortforklarte sin egen hastige abandonering med å ha falt ned i en evakuerende livbåt før sistemann hadde forlatt skipet. Forklaringen holdt ikke vann den heller. Det samme kan vel sies om PST-dama som trosset medias skjær og bår i sin enfoldige selvhevdelse da det blåste opp til storm etter Stortingets høring om politiets tabber under 22. juli-

massakren på Utøya og storsmellet i regjeringskvartalet.

Næringsminister Trond Giske ble både refser og frelser for Telenoret, slik Jesus var overfor de vantro. Giske fisket i rørt vann da han ville styre Telenor bort fra farlig farvann. De ville selge sine aksjer i TV2 og derved overgi TV-selskapet til utenlandske eiere. Slikt overmot overfor styreformann og en pengesolid bedrift kan også lede til grunnstøting og havari. Nachspiel er spill med dårlige odds. Munnen kan løpe løpsk og falske ører omsette ord til slarv, det fikk ministeren erfare. Mange, også i telenoret, har erfart at nachspiel etter at moroa er slutt, som oftest blir en nedtur. Min elskede fru gneldret også heftig da gubben tumlet seg i hus i tidlige morgentimer etter et heller livlig fordums julebord med påfølgende nachspiel. Da kan heller et beroligende etterspill i hjemmets arne vær på sin plass, i stedet for med en tilfeldig Arne.

Vår mangslungne næringsminister skiftet hatt og fremsto som frelser da telenoret kjøpte seg skikkelig på grunn i India. Lisensen til å drive mobiltelefonnett der med over 28 millioner abonnenter ble fradømt telenoret grunnet angivelig smøring da lisensene ble delt ut. Investeringer på godt over 17 milliarder kr står i fare. Minister Giske var mann for sin hatt da han varslet politisk støtte for å berge Telenor. Andre telekritikere har hovert over Telenors påståtte galimatias ved å satse stort i utlandet. Det fortjener ikke Baksaaen. Det gjelder å satse stort når en har både høy kompetanse og et godt produkt å selge.

- Fred er ei det beste. Det slo fruene fast lett irritert en årle frokostmorgen. Sofusen satt som vanlig i taushet halvt skjult bak morgenavisen, mens hun leste på baksiden av avisen om strid om lokalisering av en ny Kampflybase i Norge. Dragkampen foregår mellom Bodø og Ørland i Trøndelag. Lokaliseringkampen om krigsflybasen er en politisk kamp om arbeidsplasser. Min herlige viv kastet seg der og da inn i kampen fra baksiden av avisen.

- Vi deler ut Fredsprisen med brask og bram hvert år. Samtidig rustet vi oss til kamp og krig mot våre fiender. Hvem er de da? Er det Kina kanskje, som vi har irritert med en angivelig utidig fredsprisutdeling? Skal vi, som hevder å være en fredselkende nasjon,

mane til krig og bli en krigernasjon? Fruene astet seg opp over sin egen tankerekke mens spørsmålene haglet. Hun forlangte ilttert et svar fra gemalen.

Forunderlig nok satt jeg og leste på min avisside en beskjedent notis om at Norge hadde eksportert egenprodusert krigsmateriell for om lag 5 milliarder kr i 2011. I Fridtjof Nansens og Alfred Nobels ånd, tenkte jeg dystert, i det jeg senket avisen. - Kanskje har du rett, min kjære kone, at fred ikke alltid er det beste, ei heller i vår alders hverdag. Det ble med det. Piffen gikk fort ut av oss, og frokosteggets konsistens ble viet all oppmerksomhet. Vi er da en fredselkende familie, tross alt.

Hellas er ute å kjøre med sin eurogjeld. Mens eurolandene skjelver i økonomiske krisetraumer, gleder fruene seg over redusert skatt som inntektssvak minstepensjonist. Vår skarve fellesformue, delvis forvaltet av et kriserammet Acta-selskap og understøttet av telenoraksjenes indiakurs, maner ikke til pekuniær ekstravaganse. Dog og allikevel er vi for lengst booket for vårens varmeste eventyr som telepensjonistkapitalist til Gran Canaria. Om lykken og solen står den djerve bi, kan det at tenkes at noen saliggjørende observasjoner fra strendenes solsenger også kan vederkvegges bladets lesere i neste nummer.

Våren er i sikte, solhøyden stiger og varmere dager er i vente. Fruene og jeg ønsker alle en god vår og å ta alderdommens vår på alvor. Vi må leve mens vi kan det, er et godt motto for hverdag og fest. La alle hjerter glede seg, både de som slår heftig, langsomt og tidvis uregelmessig, - det er helse i hvert slag.

Sofus

Ein kollega på besøk i Finsehytta har funne denne skildringa i hytteboka. Diktet beskriv arbeidet med å legge ny linje frå Finse til Tunga for nesten 50 år sidan. Det gir et godt innblikk i livet i et «farende lag» både når det gjeld arbeid og fritid. Eit flott historisk dokument! Forfattaren er ukjend. Handskrifta tyder på at det er ei dame som har ført pennen. Innhaldet tyder meir på at ein eller fleire menn er opphav til diktet. Ta kontakt om du kjenner til kven som har skrive diktet.

FINSETUR 6/8 – 27/9 1963

Kveldsoli blenkjer i glaset
glitrar i doggi i graset
speglar i gull og i glim
det er - diamant-diadem

Sjå Finsefjell, no i denne kvell
lauga er i ljøs.
Sol som brenn i bre -
i grønne isen med.
Solfallseld og kos - det er Finses ros.
Finsevatn smilar, lokkar, vinkar
kviler seg i draum.
Linne småbris kruser, spegelflata knuser -
kritl og kråtasaum.
Elvi hoppar, sprett og mellom steinar
smett,
småfoss, tjørn og straum
sumarnatt og draum -!

Gunnar kastar taum
for å fanga kilorøyr -
men stoppa litt, og høyr
Berre småsprilt får 'an fatt
Hadde endå me havt katt -
kunne han ha fenge fisk
ikkje ein kjem på vår disk.
«Dei må utatti og veksa»
kvar ein kveld den same leksa

Trondsen set hove på kablar og skøyter
Vil ha seg or fjellet og difor han nøyter
For han Alfred han kan ikkje innse
kor fagert her er her på Finse.
«Nei då er idyllen annaslag stor
der nede ved sjøen, den ramsalte fjord.»

Og Bygden han spikrar
sagar og snikrar
øksar og vinklar og vatrar og tel.
Ullpapp i rater, veggfilt i plater,
dyttar og listar og tettar sø vel.

Linjearbeid – Fra Kåre
Aarviks bok om Telerallarne.
Teigning R. Riim

Han Arne kjem stundom og hjelper oss litt
det er stundom eitt, og so er det hitt.
Kobling og skøyting og testing og slikt
noko frivillig og noko er plikt.

Tennebekken kjem og fer
han har meir enn dette her
til å plana – kontroll – bra
retteleia oss ka, me skal gjer.

Kokka vår lagar den beste mat,
ber inn på bordet i store fat.
Og trøytt og svoltne som karane er -
eg seier at æra på maten dei gjer.
Eg trur 'kje at nokon vert matlei og bleik,
sild, fisk og flesk og so reindyrsteik.
Og steika den skal eg seia var go'
og den har me fått av 'an Flatlandsmo.

Han Gunnar, han Sigurd, han Torstein, han
Jo
dei fara og klatra i stolpar me' sko,
dei løyser opp bendsling, stokk etter stokk,
eg seier det var ikkje verst det dei rokk.

So var det innspinning,
draging, hesping og vinding
forbi firehundre og åtti stokk -
frå Finse til Tunga ja dette dei rokk
på fjorten dagar, på den tid dei lagar
tohundre og førti buntar kopar
Jernet vert kastas i myrar og gropar.
Berre det beste me sende til byn
so for eit syn.

Jobuen djupt inn i stokkane skar.
Karane over ende dei drar,
firer med langtog og styretog,
fint nedpå bakken med toppen dei låg.

So er det å løysa på spikar og klavar,
beste verktøy her må ein hava -
det yler i mutrar det kvin og kvinkar
men litt etter litt det på stolpane minkar.
Og jerni må av og berast til vega
dei som er best – burt eller haga.
So lastas dei opp på traktortilhenger
og so inn på toget, når dei skal lenger.

I kveld er det storm
nesten enorm.
Aa for eit gov
det ular om nov.
Det nøgg
og det skakar
det knest og det brakar
det rykkjer og riv -
ovsterke krefter har tidsfordriv.

«Nei no vart han heisen
sjå snøskavl på tun,»
men det brenn burtpå peisen -
og hytta er lun!

Me takkar for oss og set kursen mot vest
slik tykkjer me alle at det er best,
sidan det vart slikt snødrev og blest.

Røde Kors på Seniorjakt

Røde Kors har derfor satt i gang en leksehjelp kampanje med mål å nå ut til Norges mange pensjonister.

Dette er en seniorjakt. Tanken er å verve godt voksne leksehjelpere slik at de kan bruke sin livserfaring til å hjelpe barn og ungdom. Det er fortsatt urovekkende mange unge som faller fra underveis i utdannelsen. Leksehjelpen er et viktig tiltak for å øke barn og ungdoms mestring av egen skolehverdag, sier Havnelid.

Gjensidig glede

Barn og ungdom over hele Norge sier de setter stor pris på godt voksne leksehjelpere. Hver eneste uke ser Røde Kors konkrete resultater blant de flere tusen elevene som deltar i leksehjelpen.

Livserfaringen senioren har, både i og utenfor arbeidslivet, er en formidabel ressurs. Tenk på all kunnskapen man har opparbeidet gjennom livet. Godt voksne leksehjelpere vil kunne vise betydningen av anvendt kunnskap gjennom et langt yrkesliv til en ny generasjon av barn og unge.

Det er ikke bare de som mottar hjelpen som nyter godt av frivilligheten. Det å være frivillig er en viktig verdi i seg selv.

Ikke lærere

Havnelid understreker at leksehjelp er noe helt annet enn å være lærer. Leksehjelperne er mer faglig rådgivere og samtalepartnere. Mange leksehjelpere uttrykker faktisk takknemlighet for alt de selv lærer. Det forteller oss at det vi driver med i Røde Kors Leksehjelp betyr mye for alle involverte.

Et par timer i uken

Leksehjelperne engasjerer seg som regel et par timer i uken. Vi er dessuten fleksible og respekterer folks behov for fritid. Uten denne respekten ville vi ikke klart å være Norges største organisasjon av mennesker som frivillig bidrar med sine ressurser til fellesskapet.

Godt voksne leksehjelpere vil kunne dele sin erfaring og kunnskap med elever som er ivrige etter å lære, sier generalsekretæren i Norges Røde Kors, Åsne Havnelid.

Havnelid håper mange pensjonister ønsker å bli leksehjelpere og oppfordringen er klar: Gå inn på nettsidene våre og meld deg i dag!

Dette er Røde Kors Leksehjelp

Røde Kors driver en rekke ulike leksehjelpstilbud i samtlige fylker i Norge.

- Røde Kors' leksehjelpstilbud retter seg mot elever på mellomtrinnet og ungdomstrinnet, samt elever i videregående opplæring. Noen steder tilbyr Røde Kors også leksehjelp for voksne minoritetspråklige.
- Noen steder kan elevene komme til Røde Kors Leksehjelp hver dag, andre steder er det et tilbud en eller flere ganger i uka
- Frivillige som arbeider som leksehjelpere kan for eksempel være leksehjelper 2-3 timer én dag i uka
- Leksehjelpen skjer på Røde Kors sine lokalkontorer, biblioteker, moskeer og andre steder hvor Røde Kors eller noen av Røde Kors' samarbeidspartnere holder til.

Frafall – en samfunnsutfordring

Nesten alle ungdommer starter i videregående opplæring etter endt ungdomsskole, men etter fem år er det bare rundt 70 prosent som gjennomfører med full studiekompetanse eller yrkeskompetanse. Det er en nær sammenheng mellom svake karakterer i grunnskolen og senere frafall i videregående. Dette frafallet er en av de største samfunnsutfordringene vi står overfor i Norge i dag. Røde Kors Leksehjelp er et bidrag for å øke barn og unges mestring av egen skolehverdag.

Mer informasjon om leksehjelp? Les mer på **Røde Kors.no**. Der finner du også oversikt over Røde Kors i alle fylker. Du kan også ringe Røde Kors sitt sentralbord **05003**.

Leksehjelp

SPRÅKET VÅRT

Hvor kommer ordene fra?

Vet vi alltid hva vi snakker om? Pussig spørsmål kanskje, men språklige snurrepiperier opplever vi daglig, både i tale og skrift. I denne språkspalten skal vi se nærmere på hva som skjuler seg bak ordene. Språk er spennende, man ser hele tiden nye sammenhenger, og som i bridge blir man aldri utlært.

Til alle tider har språket vært viktig i menneskets utvikling. Språklydene blir til inne i munnen i et samspill mellom lepper, tenner, tannrygg, gane og - ikke minst - tungen.

Et annet ord for språk er *mål*, eller også *tungemål*. Det forteller oss hvor viktig tungen er for dannelsen av språklyd. På latin - romernes språk - heter språk **lingua**, men det betyr også *tunge*. Romerne hadde altså ett og samme ord for tunge og språk. I de romerske datterspråkene - de viktigste er italiensk, spansk, portugisisk og fransk - finner vi at ordene for språk fortsatt ligner på det latinske *lingua*. På fransk heter det *langue*, og på engelsk *language*.

Noen ganger treffer vi på ord og uttrykk som ikke er så lett å skjønne meningen med. Andre ganger skjønner vi betydningen, men opprinnelsen til uttrykket må man bakover i tid for å finne. Svært ofte er latin opphavet.

Et slikt uttrykk er trylleformularet **HOKUS POKUS FILIOKUS**. Hvordan og hvor har det oppstått? Forklaringen er sannsynligvis at det har oppstått i den katolske kirken under nattverden - etter svartedauen, men før reformasjonen. Da talte prestene latin: *Hoc est corpus*, og betyr *dette er (mitt) legeme*. *Filius* betyr sønn (jf. treenigheten). En liten forandring i endingen på siste ordet gjør at alle tre ordene slutter på -kus. Da rimer det, og når det rimer, da klinger det godt, og da husker man regla.

Et merkelig uttrykk er **UGLER I MOSEN**. Holder uglene virkelig til i moser? Nei, men vender vi blikket til Danmark, skjønner vi mer. Mose er det danske ordet for myr, og ugle er en forvanskning av ulver. Den danske språkforskeren Peder Syv, som levde på 16-hundretallet, skriver - omarbeidet til moderne dansk språkdrakt - "Det var ulve i moser".

Neste gang dere sitter sammen med barnebarn eller oldebarn og ser på det populære TV-programmet fra Tromsø med samme navn, kan dere komme med faktaopplysninger!

I samme slengen kan dere ta med uttrykket å være **UGLESETT**. Det betyr å være mislikt eller bli sett skjevt på. Både i litteraturen og i muntlig overlevering blir ulven fremstilt som meget farlig. Den har onde øyne, og blikket fra en ulv kan frata mennesket stemmen. Et engelsk uttrykk heter 'He has seen a wolf', og det betyr rett og slett at han har mistet stemmen, ikke at han har sett en ulv. Slike egenskaper blir ulven tillagt! Dermed er det bare å slå fast at *uglesett* er en forvanskning av *ulvesett* - ulven har kastet sine øyne på vedkommende.

ARKTIS OG ANTARKTIS

Disse to ordene som betegnelser for hhv. områdene rundt Nordpolen og Sydpolen, har stadig vært å se i aviser og andre medier. Mange blander dem sammen og syns de lyder så like. Dette er et forsøk på å se hvordan de er snekret sammen.

Oprinnelsen til disse begrepene er dyrenavnet bjørn. På latin heter bjørn 'ursus', og som ikke det var nok, finnes det en latinisert form av gresk *arctos* (arktos) som og betyr bjørn.

Fordi både Store Bjørn og Lille Bjørn befinner seg på nordhimmelen, har bjørn (*arctos*) også fått betydningen 'nord'. Derav begrepet Arktis, som i de senere årene er blitt synonymt med nordområdene.

Antarktis, med forstavelsen *ant*, betyr det som er i stikk motsatt retning av nord, altså syd. Da Roald Amundsen kom til Sydpolen for vel 100 år siden, fant han den i Antarktis.

Neste gang skal vi se nærmere på bl.a. disse ordene: **slap-kiste, tappenstrekk, jeep, Esso, Bislett, Kikut** og hva navnene på de største byene i Norge betyr.

Har du spørsmål eller pussige ord og uttrykk som du ønsker å dele med leserne, send melding til rbnylund@online.no eller ta kontakt med redaktøren.

FORENINGSNUMMER OG ADRESSER

MELD DEG INN I DITT HJEMSTEDS TELEPENSIJONISTFORENING

Her møter du venner og kolleger og oppfrisker gamle minner.

ARENDALE	Finn Egil Halvorsen	Lensmannsvn. 23	4815 Saltrød	37 03 08 26	952 58 324	tparendal@telepensjonistene.no
BERGEN	Roy Knag Jæger	Postboks 7150	5020 Bergen	56 14 81 02	915 38 870	tpbergen@telepensjonistene.no
BODØ/SALTEN	Gerd Blomstrand Kristensen	Tjeldberget 11/LE 301	8012 Bodø	75 58 11 68	416 95 790	tpbodosalten@telepensjonistene.no
DRAMMEN	Greta Thorstensen	Laurits Grønlands vei 15	3035 Drammen	32 80 07 40	970 70 863	tpdrammen@telepensjonistene.no
FORNEBU	Truls Erik Langeggen	Postboks 214, Sentrum	0103 Oslo	22 11 51 61	900 29 271	tpsentraleenheter@telepensjonistene.no
GJØVIK	Anni Milward	Rudslåtten 9	2830 Raufoss		905 79 297	tpgjovik@telepensjonistene.no
GLÅMDAL	Aina Holen	Eidemsøgt 8	2212 Kongsvinger	62 81 43 60	905 44 578	tpglaamdalen@telepensjonistene.no
GUDBRANDSDAL	Åse Nordnes	Fyrvn. 10	2670 Otta	61 23 04 98	902 67 965	
HAMAR	Kåre Garmager	Myrveien 3	2320 Furnes	62 35 00 70	905 99 702	tphamar@telepensjonistene.no
HARSTAD OG OMEGN	Elisabeth Markussen	Utsikten 18	9406 Harstad	77 01 79 76	957 70 128	tpharstadomegn@telepensjonistene.no
HAUGESUND	Jacob R. Utvik	Fred. Kolstøsgt. 5	5532 Haugesund	52 72 26 56	907 52 637	tphaugesund@telepensjonistene.no
HELGELAND	Oddvar Ulvang	Askeladdveien 25	8800 Sandnessjøen	75 04 30 16	413 33 665	tphelgeland@telepensjonistene.no
KRISTIANSAND	Ingvar Kallevik	Astrids vei 31	4633 Kristiansand S	38 09 13 34	901 65 520	tpkristiansand@telepensjonistene.no
KRISTIANSUND	Ingeborg Enge	Furuveien 7	6511 Kristiansund N	71 67 43 05	452 99 033	tpkristiansund@telepensjonistene.no
LARVIK	Berit Olafsen	Øvre Bøkeligt. 48	3256 Larvik	33 11 74 44	950 27 230	tplarvik@telepensjonistene.no
LEVANGER	Sigrun Moe	Rognhaug	7600 Levanger	74 08 13 62	944 39 205	
LILLEHAMMER	Helge Tordhol	Ekromskogen 38D	2624 Lillehammer	61 25 08 88	905 20 192	tplillehammer@telepensjonistene.no
LILLESTRØM	Ragnhild Dehli	Gamle Rovenv. 39	1900 Fetsund	63 88 14 22	906 47 064	tplillestrom@telepensjonistene.no
LOFOTEN	Kjell Tettlie	Postboks 2	8309 Kabelvåg	76 07 83 12	911 79 473	tplofoten@telepensjonistene.no
MOLDE	Annbjørg Megard	Øivindsveg 32	6429 Molde	71 25 32 77	452 05 836	tpmolde@telepensjonistene.no
NAMSOS	Wenche Fahsing	Niels Bjørums gt. 38B	7800 Namsos	74 27 14 17	958 65 851	tpnamsos@telepensjonistene.no
NARVIK OG OMEGN	Greta Arntsen	Myrv. 5	8517 Narvik	76 94 12 00	984 68 881	
OSLO	Dagfinn Husmo	Postboks 1088, Sentrum	0104 Oslo		906 35 850	tposlo@telepensjonistene.no
RINGERIKE	Olav Hunderi	Asbjørnsensgt 8A	3513 Hønefoss	32 12 13 50	xxx 23 634	tpringerike@telepensjonistene.no
SANDEFJORD	Yngve Stentun	Lahelleveien 117	3218 Sandefjord	33 45 12 14	911 44 433	tpsandefjord@telepensjonistene.no
SOGN OG FJORDANE	Oliv Ottesen	Skjæret 27	6800 Førde	57 82 14 87	412 78 159	tpsognogfjordane@telepensjonistene.no
STAVANGER	Berit Kopren	Peer Gyntsv. 4	4019 Stavanger	51 87 01 46	900 47 814	tpstavanger@telepensjonistene.no
STEINKJER	Kirsti Leiros	Muusøra 3F	7670 Inderøy		917 63 045	tpsteinkjer@telepensjonistene.no
TELEMARK Postadresse	Elsie Marit Hansen Ragn. Olsen-Fjelstad	Høyenlia 23B Jernbanegt 23	3728 Skien 3916 Porsgrunn		472 85 760 901 02 687	tptelemark@telepensjonistene.no
TROMSØ	Roar A. Johannessen	Henrik Wergelandsv. 24	9007 Tromsø	77 61 82 33	907 31 178	tp tromsø@telepensjonistene.no
TRONDHEIM	Marie Aashagen	Nedre Flatåsv. 170	7099 Flatåsen	72 58 03 51	971 29 908	tptrondheim@telepensjonistene.no
TØNSBERG	Inger Heldal Anderson	Ospebakken 7	3153 Tolvsrød	33 33 02 94	906 09 101	tp tonsberg@telepensjonistene.no
VALDRES	Sigbjørn Kullhuset	Søreng	2910 Aurdal	61 36 51 16	901 20 257	tpvaldres@telepensjonistene.no
ØSTFOLD	Mai Britt Løken	Nordlitoppen 35	1743 Klavestadhaugen	69 12 70 24	917 24 895	tpostfold@telepensjonistene.no
ÅLESUND	Helge Haram	Olivermarka	6260 Skodje	70 27 51 30	908 51 360	tpaalesund@telepensjonistene.no

Årsmøter

Telepensjonistene i Haugesund har hatt årsmøte

Det nye styret er:

Leder:	Jakob Rørgo Utvik
Nestleder:	Aud Wenche Dyrseth
Kasserer:	Björg Hetland
Styremedlem:	Ivar Mannes
Varamedlem:	Hjørdis Westerlund
Varamedlem:	Øivind Hjelmervik

Ifølge årsmeldingen hadde laget 82 medlemmer ved årsskiftet.

Telepensjonistene i Lillehammer har hatt årsmøte

Det nye styret er:

Leder:	Einar Laugen
Nestleder:	Helge Brein
Sekretær:	Turid Mikkelsen
Kasserer:	Jostein Valved
Styremedlem:	Berit Bolton Arnesen
Styremedlem:	Sylvi Ovanger
Varamedlem:	Øystein Espelund
Varamedlem:	Randi Darverud

Telepensjonistene i Bergen har hatt årsmøte

Styrets sammensetning i 2012:

Leder:	Roy Knag Jæger
Nestleder:	Aud Ellefsen
Sekretær:	Odd Steinar Iversen
Kasserer:	Bjarne Ulvang
Styremedlemmer:	Helge Hansen Ingrid Haustveit Berit Snipsøyr
Varamedlemmer:	Finn Dyrkolbotn Berit Nylund

**De kloke er for kloke til å spille maktens spill,
men ikke desto mindre for lite kloke til å hindre
det de mindre kloke vil.**

Piet Hein.

LEDER	Anni Milward	Rudslåtten 9	2830 Raufoss	61 19 10 54	905 79 297	annimilw@online.no
NESTLEDER	Mai Britt Løken	Nordlitoppen 35	1743 Klavestadhaugen	69 12 70 24	917 24 895	m-brloek@online.no
SEKRETÆR	Arne Aastorp	Hestekoveien 14	1484 Hakadal	67 07 54 92	909 82 651	arne.aastorp@online.no
KASSERER	Kjell Engen	Einerbakken 5	2827 Hunndalen		916 43 027	kjellengen@online.no
STYREMEDL.	Nils Bøe	Tjeldberget 11/LE 301	8012 Bodø	75 58 11 68	412 94 159	nils.boe@c2i.net
	" Wenche Fahsing	Niels Bjørums gt. 38B	7800 Namsos	74 27 14 17	958 658 51	
	" Bjarne Ulvang	Myrholtet 242	5142 Fyllingsdalen	55 16 38 65	416 12 005	audnulva@online.no
	" Eva-Marie Kvelland	Vekterv. 73	0681 Oslo	22 19 76 90	415 69 388	evamar@online.no
	" Berit Olafsen	Øvre Bøkeligt. 48	3256 Larvik	33 11 74 44	950 27 230	berolafs@online.no
VARAMEDL.	Dagunn Klakegg	Elvevegen 5	6800 Førde	57 82 14 21	416 69 849	daklakeg@online.no
	" Ingvar Kallevik	Astrids vei 31	4633 Kristiansand S	38 09 13 34	901 65 520	ingsikal@online.no
	Jan H. Andreassen	Blomstervn. 37	2208 Kongsvinger	62 81 59 40	915 56 223	janhandreassen@yahoo.no
REVISOR 1	Sigrid Ranheim	Krokveien 13	1481 Hagan	67 06 18 95	909 25 624	sigrra@online.no
REVISOR 2	Kåre Johansen	Svenskerud 105	3408 Tranby	32 85 22 40	901 84 857	khj@online.no
VARAREV.	Kitty Fossum	Østaveien 60	1476 Rasta	67 90 16 87	911 95 947	kitty.fossum@getmail.no
REDAKTØR TELEPENSJONISTEN	Berit Nylund	Vassteigen 106	5141 Fyllingsdalen	55 12 30 56	913 83 587	beritnyl@online.no
REDAKTØR NETTAVISEN	Hans Karsten Karlsen	Bruket 4P	1621 Gresvik	69 32 72 27	905 45 712	tpnettavisen@ telepensjonisten.no

Verving 2012

Lokallagene har gjort en fin innsats for å verve nye medlemmer de siste årene. Det har bidratt til at medlemstallet har økt litt og at vi er godt over 4300 medlemmer. Det er likevel viktig at vi fortsatt aktivt inviterer nye og gamle telepensjonister til å bli medlemmer i Telepensjonistenes Landsforening.

Det er flere grunner til at det er viktig å få med alle kolleger i foreningen vår. Først og fremst er det hyggelig å treffe tidligere arbeidskamerater på møter, turer og hyggelige sammenkomster. Der er også et faktum at uten at vi gjør noe for å få nye medlemmer minker medlemstallet uvegerlig, det ligger i sakens natur i en organisasjon som vår. Og sist men ikke minst: jo flere vi er, jo sterkere er vi!

Lederen vår, Anni, har igjen tatt nålen fatt. Hun har brodert to flotte juleuker som skal være premie. Den ene duken skal tilfalle det laget som verver flest medlemmer, den andre går til laget som har størst prosentvis økning. Utenom dette vil lagene få 100 kroner for hvert nytt medlem.

Dette må opplagt være det man kaller en vinn/vinn-situasjon, så her er det bare å sette i gang. God verving!

Ei soge om ein busstur

Dette hendte for eit par år sidan. Ma'en min og eg steig på bussen ved Haukeland sjukehus. Han dumpa ned på eit sete på tvers av bussen, der det berre var plass til han. Eg måtte då setja meg på eit vanleg sete like ved. Ingen kunne veta at me høyrde saman og det var då ideen vart skapt til å skaffa litt action på ein elles kjedeleg busstur. Eg spurde ma'en min, med høg røyst, Er du gift? Hæ? svarte han. Eg gjentok, er du gift? Ja? ? Han såg uforståande ut, som om det hadde rabla for meg. Då sa eg: Viss kåno di ikkje er sjalu, så lurte eg på om me kunne gå på kafe ilag. Eg spanderar. Eg såg at folk i bussen følgde med, dei tenkte sikkert at eg var eit usedvanleg frekt kvinnfolk, som la an på ein gift mann. Ma'en som ikkje forsto eit bøss av heile greia øydela opplegget med å svara at: Ja, det er jo du som har pengane..... Men eg oppnådde å skapa litt smålott blant nokon av dei som sat på bussen. Og me sjøl har ledd mykje av dette i ettertid.

Oldemor og oldefar på bytur

Frå OLDEMORBLOGGEN med løyve frå oldemora sjøl.

Velferdsgevinst av fysisk aktivitet

De som er fysisk aktive, lever lengre og er mindre syke enn de som er lite fysisk aktive. Den helsemessige velferdsgevinsten er leveår og livskvalitet.

Fysisk aktivitet og helse er nært knyttet sammen. I et livsløpsperspektiv kan man spare åtte kvalitetsjusterte leveår ved å øke aktivitetsnivået fra inaktiv til aktiv. Den potensielle velferdsgevinsten for en person som er 65 år og som øker sitt fysiske aktivitetsnivå fra inaktiv til aktiv, vil være 3,5 leveår.

Gange som aktivitet

Omtrent halvparten av befolkningen rapporterer at de går 10 minutter hver dag. Hvis én million nordmenn øker det fysiske aktivitetsnivået med 10-15 minutters gange i moderat tempo, vil den potensielle velferdsgevinsten i et livsløpsperspektiv være 50 000 kvalitetsjusterte leveår. Et kvalitetsjustert leveår verdisettes til kr 500 000,-.

Aldri for sent

I Aktivitetshåndboken til Helsedirektoratet beskrives fysisk aktivitet i forebygging og behandling relatert til over 30 ulike diagnoser og lidelser. Helsedirektoratet har gjort beregninger som viser at det er stor potensiell velferdsgevinst ved å øke det fysiske aktivitetsnivået. Gevinsten er størst i et livsløpsperspektiv, men beregningene viser at det aldri er for sent å bli aktiv. Velferdsgevinsten består i flere friske leveår uten økning i helse- og omsorgsutgiftene. Dette gir mulighet for flere år i produktivt arbeid. Den potensielle produksjonsgevinsten kommer i tillegg til velferdsgevinsten. Verdien av flere friske leveår er større enn kostnaden ved pensjon.

Kilde: Helsedirektoratet